

شارانا منتظم اعلیٰ اخبار تیشی اشتہار تہ کہ شارانا منہ سڑک سے ناپن تے بدل کروئی، گڑا اس آن پوسکن آ پین تابابت سلاہ ناخواست ء۔ ایہن کہ دا شارو ہڈ مننگ آن پد افتاش ائی بسوس، ہراڑا کس سے نا دعویٰ آلوکہ، گڑا ”داسہ شارانا گلی تے ہم پوسکن ء پین متنگ نا گرج کس۔ دانادنگ ودیوال، متنگن آ درخت آتسکان ہنگا سر۔ ہسے خروت و اسپیدارنا درخت آک ہم ہنگا سر۔ اوقا چڑچڑ کروک آچک آک بال کر لیر۔

ایہن تو پیک تو پین مریرہ، اسہ دارا س پین مسر تو ولدا اوفنے تراث سلس ہم سلگپسہ، دا شناخت نا ہیبت ہماز عجب مریک، دادے منا فنگ کن انت آن انت کتکتو، ولے بچ مننگ کتو۔ شارانا باتیک ہنار، اوفنے پارٹیشن ناپن آہولوکا سٹ ناوڑاٹ خلکر، ولے اوقا پین داسہ ہم سڑک وگلی تیا ساڑی ارے۔ ہرا پوسکن آنظریہ نا مجاہد آتے اسل وڑ پیک۔ داسہ سرکاری پڑو چم بازی تا گڈ کیو کوشست کس، گڑا دادے ہم کنگا۔

دا پیک کس کہ سرکار ہراہا، گلی وکوچہ غانا پین تے بدل کنگ ء پیک کر لیر تو سوس۔ تاریخ پیک کنگا کہ شاریک بریر، درخواست ایتر دیتیا کنڈ آن پین ناسلاہ ایتر۔

پیک کروک آتاریخ آ مخلوق چراس تھے۔ کل انا دوتی سلاہ تیان ہٹ ء درخواست کسر۔ دن پاکہ بت آتے ہنگ کن بسوس، ہر اسٹ نادوئی اسٹرفاس کس۔

کافرک کھنگا سر، شار ”پاک“ موسوس۔ گڑا دنگ ودیوال اوقا پین تے بدل کنگ ناوار کس۔

”فلانی پین جوان ء، کہ دا مجاہد ناپن آچ ء شہراہ اس اف۔“

”دا شہراہ فلانی آبادی نا رہی آٹے، او جا کہ ناسر کڑہ ناپن جوان مرو۔“

”سڑک آفلانی پوریا گرنہ بھلو پلازہ اسے، اونا پین آمرے تو جوان ء۔“

اسہ سیاخا ء ورناسا پاریکہ کہ کل آن جوان انگا پین ”میاں صاحب“ ناپن ء، ہرادے ہند گلی ٹی الکوک آمیرات آک رسیگانو۔“ داسلاہ ٹی کل ء لگا کہ منطق اس ارے۔

اخص درخواست ہموخدر سلاہ و ہموخدر پین۔ منتظم اعلیٰ میدان اٹ کھلی کچہری خلکنے، درخواست آک ٹیبل آتخو ء۔ زرس گوش چکنگ ء۔ ہراڑا ٹیبل آتخو آ کاغدا تا کاٹم وارا س بڑا وارا س شیف مرسا کا بک۔ دانیام اٹ سفازنگا کہ کہ مخلوق پین تا سلاہ ترسا امر بھلو بھلو بیل نوشتہ کر لیر۔

افسانہ

گوردت سنگھ

گدان تیا توک، بولان آہنگ کن بال یک۔ دا چک سانیریا غان پیش تمسا مستونگ ناباغ تیان مرسا پیر غائب نامزار آ حاضری ایٹک۔ ہنن آ دیر تا خوڑہ کنسا سہون وبھائی نامزار آ دھال کن پیش نمک۔ ہرا وٹھ مسے، اوس ہنہ۔ زیبائی و عظیم وڑا نا

..... شعیب امان

ماڑی تا کپیک ہرافتا و تاشاہدی لہزہ، ہموڈو تے گڈنگ نے، دا کچی تے جتا جتا پین تنزنگا نے۔ امر کھوٹ ء عمر کھوٹ ناپن تنزنگا، رام باغ ء آرام باغ، ہندو باغ ء مسلم باغ، خان گڑھ ء جیک آباد جوڑ کنگا، پین تو پین لاہورائی ”اچن سنگھ“ ناٹی ہاؤس ء پاک ٹی ہاؤس ناپن تنزنگا۔ لکشی چوک ء محمد علی جوہر نا پین تنزنگا۔

پین انت ظلم کرورے، نما جوڑ کروک آ بے ہرہہ بت آک اوغانستان بامیان ائی انسانیت نامیرات ء غار آخدائی ڈیک بدھانا عظیم مجسمہ غاتون انت کریر۔ نما خیراٹ بارود ء، مہروخوکی اف۔ جارج ہراڑے کہ کا بک، ہندی تاپن وکل نشان تے چنگ۔ اوتاریخ ناپن پندھانے ہم دجلہ فرات ائی چٹ ایٹک۔ او ہندی تا ڈوتا جوڑ کروک آ ماڑی و ربیدہ غاتے ہم لتاڑیک، و بچوک آ نشانی تے چنگ کن سرکاری کاغدا تیان ہم اوقا پین تے کنگ کن پڑہ خلک۔“

پیرانگا پارے: ”منتظم صاحب اول کنا ہیبت ء خف تو ننگے، اوکان پدا کہ شہراہ سے منتن آتاریخی آ پین ء بدل کنگا تو سہی۔“ ہرا تم اودے موکل تنزنگا تو اوٹڑوٹ آ ڈو وٹڑوٹ آ جوڑ تون چچی آ مون کرسا پارے: ”دینا نا جغرافیائی وٹھ ہندن ء، مہر دشمن، قوم دشمن، ربیدہ دشمن، امن دشمن، انسان دشمن۔“ محبوب لیر آن داپار تو محبوبہ ایپار۔ بابا گردناک نا آرا لیر آن داپار تو اونا مقبرہ مبارک لیر نا ایلو کنڈ آن۔ دا وہم دترچہ لیر اس۔ ولے ہمو چک آتا انت مرو ہرا گردناک نا آرا ٹی تو سرہ و ہنن ء تو ارے ٹی باگل پارہ، اونا مقبرہ غا تو لوک محبوبہ تون سنٹ آتے خلیہ؟ دا چک غزہ و یروٹلم نا ایپار و داپار کا بک بریک۔ دا چک سرلھہ نا

آک مدام و ہر سہا ہت ساہ ہلنگ ء نم چلتن و زرغون ناسینڈی کھڈ تاریخ ء امر چنگنگ کرورے۔ نم است آتیاں دا بندغ آتا است خواہی تے چنگ کن پین انت انت خوری کرورے۔ کہ مہر گڑھ نامنہ بٹ اس داسہ ہم ہزار آسال انا تاریخ نا باریم ء کوپہ غا ہر فوک پاداری کنگ ناپانگ ء۔

شال انا پرنس روڈ و آرچ روڈ ناپن اٹ اسہ گلی اسے، ہرادا بندغ ناپن آسکے، ہرا ناخیر دا جاگہ نامش آن جوڑ کنگ۔ جی او، جمعیت رائے صاحب۔ جمعیت رائے نا شال اتون مہر دا جاگہ نا مخلوق تون است خواہی نا سواد ء اسہ ہندن ء صحافی سے ناپن اتون کنگا، ہرانا شال و بلوچستان نا باقی تون چچ ء تعلقداری اس اف۔ جمعیت رائے نا گلی ناپن ء پیراٹ ہمو صحافی ناپن آتخو، ہرا بھاکم شال ء خانے۔ داٹخ و پانٹ ء۔ ہمو مال غیمت نا، ہمو گلی تا ہرافتا جوڑ کنگ و قنگ اٹ زندا آک تیر مسر۔ دا گلک اوسہ تو دا بندغ آک کسر۔ ودا گلک اوفنے ہندن سٹی تکتو لیر، دا گلی تا نشانک تو گوردت سنگھ، جمعیت رائے، زوکی رام ٹیبل، چوہڑیل و موتی رام ناچکی ٹی گوازی کروک شپا و انت تا نشان تیان جوڑ مسنون۔ دا گلی تے گوردت سنگھ، جمعیت رائے و موتی رام ٹیبل، اوفنے آباد کرینو۔ ٹیبل، آکس فیکٹری اس جوڑ کرے و ہرا تم کزیت ناوخت بس، تو مزور تے ہنگا، و آکس فیکٹری ء اوقا دوٹی تیس۔ کس ء ساء کہ گوردت سنگھ دا شار اکن انت کرینے؟ گوردت سنگھ شال انا چنا

تے تعلیم ناسہت آن ہٹ کنگ کن تینا چندانا ڈغار آ اسہ ہندن ء اسکول اس ”خالصا اسکول“ جوڑ کرے، ہرا اینو ہم شال ائی تینا اسہ جتا ء ہندا س تنگ۔ گوردت دا اسکول ائی ہاسل اسکان ہم جوڑ کر لیر۔ ایب کیب آ دکان ہم جوڑ کر لیر کہ دافنا کنیا غان اسکول ء چلینگے۔ ودا اسکول انگریز نامشینی اسکول آتا مون ء تو ننگ کن جوڑ کنگا سس، ہرافتا فیس آک زیات کسر، و ہندی چناتے داخلہ رسینگ کتو کہ۔ گوردت سنگھ اسہ راجی تنظیم اسے ناسر کس، ہرائی مسلمان و ہندوک ہم اوار کسر۔ ہرا قک ایجائی اٹ راجی کاریم تے کریرہ، ولے پارٹیشن ناپن ہرا تم شال ء

غٹ حقی آ کسہ غانا افسانوی خاکہ ء، ولے گوردت سنگھ نا کسہ ہمو حقی آ کسہ ء، ودا گوردت سنگھ حقی آ بشن سنگھ ء، ہرادے اونا مش آن جتا کنگا، ہرادے مننگ یک ایبو شال انا باتیک درست ہم کپس۔ گوردت سنگھ ہرا تم ٹرین ائی تو لنگو ء، ودا ہم چاہو ء کہ شال آن او مدامی کن موکل کنگ ء، ٹرین نا ’وسل‘ اشتافی خلنگو ء، کہ دابے ایمان آتے داکان مہر و بھاز مردوئی کس، تا کہ اونا دا اشار آ اسل سچا ہم تمپ، ہرادا شار ء جوڑ و سینگا کرے، ودا نا گلی کوچہ غاتے ٹیٹھے۔ اووخت آ شال ٹیسن آ خلیفوک ء ہندارہ اس مرو، ہرا تم گوردت سنگھ وادڑا انبارا نگا تے مدامی کن وطن بدر کنگا کہ۔ ہرا تم اودا گلز مین آ دوارہ اسل بفتنگ کن ہنارہ۔ دا حشر نا میدان آن ہم زیات خلیفوک ء ہندارہ اس مرو۔ ٹرین نا وٹھ نا تو ار ء ہٹ کنگ نا تو ار آن ہم زیات خلیفوک مرو۔ اوتین تون دا شارانا پیرہ یات آتے درور۔ یا پیرہ مش انا دز۔ گوردت سنگھ

نامب انگا تنگ شال انا دنگ ودیوال آتیاں پچ مفرور۔ ٹرین کرار آ ترند مرو ء، تو دا دیوال آک ہم ہمو ترندی اٹ ایپار مرسا کرور، ودن دا ٹرین ائی سوار ایمان نا جوڑہ غان خورک ولے وطن نا مہر آن ہٹ بندغ آتاخن تیان و ہوک آخو بیک آک شیف ڈغار آ تمسا کرور۔ ٹرین ہرا تم سر باب ٹیسن آن ہم گدر یگو ء، تو گوردت ناختک مہر دار آ تمور، ودا نا است آ ہمو ہندارہ غاک برور، کہ اونا گڈی ہرا تم کاٹنا مسکے، تو سدھا مہر دار نا سینڈی ہنا کہ جوم لگا کہ، و اسے مہر دار ہرانا دامن ائی اوقا جتین آ بالکنی والا آراء، ہرا کہ داسہ بے باقی موسوس۔ اسل ہندن دن کہ لمہ نا پڈ ء اڑو اونا پوسکن ودی مروک آچنا ء کشر۔ اینو دجیتین آ بالکنی والا آرا نامب بوہمار موسوس۔ شال انا چا گڑد ہمو لمہ نا ڈر ائی ماتن کرور ء، ولدا ہرا تم ٹرین شال انا دنگ آن ایپار مرو ء، تو پرا انگا ٹرین نامب انگا تنگ بڑا انگا چلتن اٹ سخت مرو، ودا وطن زادہ غانا نمب انگا خن تا وڑ چلتن نا ہندارہ ء مننگ یک ایبو اسکان پین بچ ء جن اس کپرو ء، کہ اونا جوان آن اونا چناتے ہندن کھکسا جتا کنگا کہ، کہ ہرافتے اسل پدی بروئی آلو۔ و ہرا تم دشت انا میدان تیشی ہم ٹرین بولان نا مش تیشی پتر یگو ء، تو اوقا انت ء قیامت اس مرو ء کہ داسہ تو شال اسل خن تیان اودیم مرو ء، پیرہ چلتن نا ٹول خلنگو ء، ہرا اسہ وطن زادہ غاتے موکل کرساخو بیک خلو ء۔

”ہرا تم عیسیٰ ء صلیب آنگار۔“

”ہرا تم حضرت محمد ء مکہ غان ہنگ آ بیوس کنگا۔“

”ہرا تم منصور آ ڈوکاری کنگا۔“

”ہرا تم شمس تبریز ء رومی تیان مرننگ کن بغداد نالوس آتیشی دھکے تنزنگا۔“

”بشن سنگھ ء ٹو بہ بیک سنگھ آن مردنگ۔“

منوننا افسانہ ٹو بہ بیک سنگھ افسانہ اسے، ولے دا

ہر سال 31 مارچ آبراہوئی ادبی سوسائٹی نا سال دے اڈتنگک کہ اودے آسوسائٹی نا پارہ غان گچین ۽ سیمینار اس اڈتنگک، ہرائی کتاب آتا مون پاشی، اسٹیج ڈرامہ، محفل مشاعرہ، محفل موسیقی واپوار ڈہنگک اوار ۽۔ روایت ۽ برج تہنسا دا وار ہم سوسائٹی نا پارہ غان اسہ گچین ۽ سیمینار اس اڈتنگک سس ہرائی بڑا لکھوک پروگرام آتھون اوار میر مہراب خان شہید نا زند و بود اسٹیج ڈرامہ اس ہم ہنکھگاس۔ ہر اڈے بلوچستان نا پچی آ ڈرامہ نگارے ڈی بلوچ نوشتہ کریس۔ ولے کورنادین اناسوب آ کہ اسہ پارہ غا مچ آ دنیا لاک ڈاؤن نا گواچی مس، تو ہموڑے براہوئی ادبی سوسائٹی نا پروگرام آ کہ ہم سلیر۔ دخت انا ضرورت ۽ محسوس کرسا سنگت آک سلاہ کریر کہ داوار براہوئی ادبی سوسائٹی نا سال دے ۽ سوشل میڈیا نا کمک اڈ ایتھن۔ گڑا سوشل میڈیا نا اسٹیج اس ولس ایپ نا کبھی گروپ آہیت کہ اوتھیں پام، بولان نا مسافر، گدان، اہلم، مہر ادبی کاروان، تلار اڈ سنگت آک تینا ہیبت آتے کریر۔

دا رداٹ گل آن مسٹ نور خان محمد حسنی گروپ نا سنگت آتھون ہیبت کرسا پارے کہ 31 مارچ 2020ء کہ او براہوئی ادبی سوسائٹی نا سال دے ۽ ہر اڈے اڈتنگک کن نن بھارتی کرین، و اے ڈی بلوچ مہراب خان شہید نا حوالہ ڈی اسٹیج ڈرامہ اس ہم نوشتہ کریس، ہر اڈے سوسائٹی نا گنڈ آن پیش کروئی کس، ولے لاک ڈاؤن نا سوب آن دا پروگرام آک پد ہنگار۔ بہر حال گل سنگت آتے براہوئی ادبی سوسائٹی نا سال دے مبارک مرے، ہرانا بند اوی 1978ء اٹی منہ سنگت تخار۔ ولے اینو دا اسہ بھلو ادبی ۽ تحریک اسے۔ ہرائی براہوئی ادب نا ہر ش اٹ کبھی کتاب آک نوشتہ مسنو۔ براہوئی صورتخطی و اسٹیج ڈرامہ نا ردوم اٹی براہوئی ادبی سوسائٹی نا بھلو کرود اسے۔ سنگت آتھون خواست ۽ کہ اینو نا دے انارداٹ تینا ہیبت آتے کیر۔ اینو گرن مون پہ مون آفن ولے سوشل میڈیا نا نن اوار کنگک اٹی بھلو دا سے۔

اوکان گڈ براہوئی ادبی سوسائٹی نا چیئر مین عبدالقیوم بیدار ہیبت کرسا پارے کہ اینو براہوئی ادبی سوسائٹی نا سال دے ۽ ون گل مجبور آن کہ تینا ارا تھیں تو لوک ان۔ ای کل سنگت آتے براہوئی ادبی سوسائٹی نا سال دے آ مبارکبادی ایتھو۔ اینو ہم کئے ہمو تاریخ پین وڈا نو۔

حوال

براہوئی ادبی سوسائٹی نا 43 میکوسال دے

اے ڈی بلوچ پارے کہ اینو براہوئی ادبی سوسائٹی نا سال دے ۽ ہرانا رداٹ نن بھارتی کرین۔ امر کہ نور خان محمد حسنی پارے کہ میر مہراب خان شہید نا بابت اسٹیج ڈرامہ اس کروئی کس ہر کہ منگ کتو۔ زندگی مس انشاء اللہ مون مستی دا اسٹیج ڈرامہ ۽ ضرور

..... عزیز اللہ بیدار

یاد ۽ کہ اینو آن کم و ود 43 سال مسٹ بلوچستان یونیورسٹی نا پارہ غان سائنس کالج اٹی عالم فاضل وادیب نا کلاس آتا بناس کہ اوفتے اٹی ای، پروفیسر خداداد گل، رفیق قائم ہنگوئی، عبدالوہاب ہمد، منیر رودینی، ایوب عالم و ایلو سنگت آک دا کلاس آتھیں داخل مسن۔ ننا اُستاد آک ڈاکٹر عبدالرحمن براہوئی، پروفیسر نادر قمرانی، میر عاقل خان مینگل، سید عابد شاہ عابد اسک تہر۔ دا ہمو دخت کس کہ نن گل سنگت آک ورناسن و ننے ادب نا پڑا اڈنگ نا بھارتی شوق کس۔ نن براہوئی ادبی سوسائٹی نا بند اوی ۽ تختان و براہوئی ادب کن کاریم تے بنا کرین۔ داڑان گڈ افضل مراد، وحید زہیر، نور خان محمد حسنی، عارف ضیاء، اے ڈی بلوچ و ایلو سنگت آک دا قافلہ اٹی اوار مسر۔ داڑان بیدس ڈاکٹر عبدالرحمن براہوئی ڈاکٹر عبدالرزاق صابر نا کماشی ۽ کرسا ہر۔ ہندا سنگت آتا سوب آن سوسائٹی نا کار بیک مون مستی ہنار۔ نن اسٹیج ڈرامہ جوڑ کرین ہر اقل مخلوق ۽ بھارت دوست ہر۔

اللہ نا فضل و کرم اٹ براہوئی ادبی سوسائٹی نا پارہ غان براہوئی ادب نا ہر ش آک و ود 200 آن زیات کتاب نوشتہ مسنو۔ اگرن براہوئی ادب نا چاچ ۽ بلین تو 1950ء آن گڈ آرات جمال دینی و عبداللہ جان جمال دینی تینا رسالہ ”ماہتاک بلوچی“ نا منہ پنہ اٹی براہوئی ۽ اوار کریر۔ داڑان بیدس اشیر عبدالقادر شہوانی ”اُلس“ و ”حوال“ نا کمک اٹ ہم ننا اُست بڈی ۽ کرے۔ ہندن پی اٹی وی اٹی افضل مینگل، سرور سوڈا، دوست محمد گنگوڑی و ایلو سنگت آک ننے وارخوان تہر۔ دخت اس کہ ریڈیو اٹی غلام حیدر حسرت، غلام نبی راہی و احمد دین خادم ہم نن تون گمک کریر۔ اینو اللہ نا فضل و کرم اٹی براہوئی ادبی سوسائٹی نا ممبر و عہدیدار آتے اے دخت آک کس تھو کہ اینو ہر اسٹ تا تینا جاگہ غا اکیڈمی نا حیثیت اٹی درست میک۔ ہندا سنگت آتا مہر ۽ کہ 43 سال آن پد ہم نن جتا مٹھن بلکن نامہر آک پین وڈا نو۔

دا ادارہ نا شخصیت آتے اٹی پروفیسر خداداد گل، رفیق قائم ہنگوئی، و باب ہمد، منیر رودینی، ڈاکٹر عبدالرحمن براہوئی، پروفیسر نادر قمرانی، عبداللہ جان جمال دینی، عابد شاہ عابد، افضل مراد، وحید زہیر، اے ڈی بلوچ، نور خان محمد حسنی، قیوم بیدار، ڈاکٹر اعظم ہنگوئی، حسین

بخش ساجد، حنیف مزاج، اُستاد عجب خان ساکل، انور زیب، عبداللہ بیات و کنا چند کہ نن براہوئی ادبی سوسائٹی نا پروگرام آتیا ہند و براہوئی زبان و ادب نا زلی آہیت و گپ مسکہ۔ ننا سینئر آک نارہاشوئی ۽ کرسا اینو ننے اسہ پین اس ہنشا نو کہ چار بندغ اس ننے براہوئی نا شاعر، ادیب اسے نا حیثیت اٹ درست کیر۔ استو کنا خیال اٹ بس کہ ای بیدار صاحب تون فون آ حال حوال کیو۔ اودے پاو کہ نن پکد اوار تولنگ کپرون۔ ہندن ۽ پروگرام اس ولس ایپ نا زلی آمرے ہرائی سنگت آک تینا اُست انا ہیبت آتے کیر۔ ولے پارہ ہیبت و سوج آتا تعلقداری اُست آتھون مریک۔ دا زیبا پروگرام نا بنا ۽ نور خان محمد حسنی کرے، اُست خوش مس۔ گڑا اس ہیبت کنگک نا وار ملا۔ براہوئی ادبی سوسائٹی براہوئی ادب کن بھلو سرمایہ اسے۔ اینو دا ادارہ ۴3 سال منگ ۽۔ دا دخت اٹی براہوئی ادبی سوسائٹی ہندن ۽ شاعر، ادیب، دانشور، خوانو ک مون آلس کہ اینو براہوئی ادب اسہ زیبا ۽ مزمل اسے نا پارہ غا گام تنگک اٹی ۽۔ اٹی وی اٹی ہم ہندا سنگت آک کہ اوفتے اٹی قیوم بیدار، افضل مراد، وحید زہیر، نور خان نواب، اے ڈی بلوچ داڑان بیدس ریڈیو نا زلی آتا نامہر گنگی ۽ کرسا براہوئی ادبی سوسائٹی نا ہندا سنگت آک تینا زبان ۽ ہر مزمل آ زندہ تہنسا تینا جوڑ ۽ برج تہنسا نو۔ بیدار صاحب نا پانگ ۽ کہ داسہ سوسائٹی آن بیدس پین کبھی براہوئی ادبی ادارہ غاک اریر کہ

ولے نا خیال آک اسٹ ایلو آن ٹوک ۽۔ پروفیسر ڈاکٹر عبدالرزاق صابر سنگت آتھون ہیبت و گپ کرسا پارے کہ گل آن مست ای گل سنگت آتے براہوئی ادبی سوسائٹی نا سال دے آ مبارکبادی ایتھو۔ براہوئی ادبی سوسائٹی کن نما خدمت آک مدام مسنو و نم سوسائٹی نا سال دے ۽ بھارتی و جوش اٹی اڈ تہرے۔ بد قسمتی اٹ دا سال ہندن گڈریگ اٹ اٹی ۽ ہرائی چچ ۽ اٹی اسے نا موکل اف۔ ظاہر ۽ ننے تینا خیال ۽ ہم تھوئی ۽ ولے ادمیت ۽ انشاء اللہ ہر اودخت دا تختی نا دیک ایسر مسر سوسائٹی نا کار بیک مون مستی ہنور۔ براہوئی ادب نا خدمت اٹی براہوئی ادبی سوسائٹی نا بھلو دا سے و براہوئی ادبی سوسائٹی نا باسک و عہدیدار آک ہم بھارتی خوری کرینو۔ دا دیک ایسر مریر انشاء اللہ کار بیک پد آن ہم منگ کیر۔ افضل مراد پارے کہ گل آن مست مبارکبادی ہمو سنگت آتے کہ براہوئی ادبی سوسائٹی نا بند اوی ۽ تنگک آن بلینس اینو اسکان اوڑتون اوار ۽۔ تینا دخت و لاچی تے مون آتسا براہوئی ادب نا خدمت ۽ کرسا بسو۔ دا اسہ بھلو ہیبت اسے و دا اٹی اللہ نا مہربانی ہم اوار ۽، سنگت آتا اسٹ ایلو آ اعتماد ہم اوار ۽۔ ہر اسہ سنگت تینا ولس انا کچ آ براہوئی ادب کن کاریم کرینے۔ دخت و دخت اس شیشی بوزی ہم مسنے۔ جاگہ نہ جاگہ اس بے جاگہ نا سوب آن کبھی ویل آک مسنو۔ بھارت دخت ضرورت آک پور و متھو۔ اوڑان

پد ہم سنگت آک مون آ بسو۔ داسوسائٹی نا اسہ تاریخی ۽ اہمیت اسے۔ ای دا ہیبت آ بھارتی خوش مسٹ کہ دخت انا ضرورت ۽ ہر سا اگہ اداری منگ کتو تو ولس ایپ انا زلی آ براہوئی ادب سوسائٹی نا سال دے ۽ اڈتنگک اٹی ۽۔ داڑون اوار دا افسوز ہم ارے کہ دا اوکیو سیمینار ۽ ہرائی کتاب آتا رونما، اسٹیج ڈرامہ و محفل مشاعرہ اف۔ ہرانا تیری ۽ کنگک سس۔ براہوئی ادبی سوسائٹی نا اسہ بھلو سرسہی اس ختنگک کہ بھارتی سنگت آک دا اٹی اسٹ ایلو آن ہیل کرینو۔ اسہ ایلو نا حوصلہ افزائی ۽ کرینو و بھلا ہیبت دا کہ اسہ ایلو نا احترام ۽ کرینو۔ اسہ ایلو نا اعتبار ۽ کرسا اسہ ایلو ۽ قدر تر سا ہر اودخت آتی مون آ کاسہ تو دا گل انا سرسہی ۽۔ دامن کہ بندغ اسہ جی جی کروک ۽ ٹولی اس جوڑ کے کہ اسہ بھلو خواجہ اس تو لوک ۽، و ایلو فک اوانت تا مون آتور، و اودے واہ واہ کیر۔ براہوئی ادبی سوسائٹی ہر بندغ چیئر مین مسنے، ہر بندغ جزل سیکرٹری مسنے، ہر بندغ خزانچی مسنے۔ ای دادے براہوئی ادبی سوسائٹی نا اسہ بھلو سرسہی اس کھو۔

داڑان بیدس پی اٹی وی نا جی ایم عطاء اللہ بلوچ، پروفیسر غلام دستگیر صابر، پنی آ گلکار اختر چنال، عمر فاروق، جمیل زیب، حیدر شہوانی و ایلو سنگت آک ہم سوسائٹی نا سال دے انارداٹ ہیبت و گپ کریر او اسٹ ایلو ۽ مبارکبادی تہر۔

مول بتو
وحید ہمزاز، پیسیمہ

ہر کنڈ آ پھل و بہار کل ہر مول بتو تک تس سہب انا استار کل ہر مول بتو انتظار کو چہ اٹی اونا چوہ خن تا نور بریک دشمن کئے آ کل مٹار کل ہر مول بتو خمیر و باگل شوان تا شوکار ہر نیمہ غا ساز آتا مس چکار کل ہر مول بتو گواڑخ آک مونجاسون آک گہر بیگوک با ۽ تینا کل ملار کل ہر مول بتو میلہ ۽ ہنام اسے نامرک اسے اٹی کریر بدل جیران سلینس شار کل ہر مول بتو وحید پاک جوان چاک اٹتے مول ہنک مسنے چاوہ بے زار کل ہر مول بتو

PO. Box No.41
GPO, Quetta

پبلشر عبدالحمید قلات پرنٹر ذیشان رود کوئٹہ خان ہیک کرسا 302 فیبر 1 پرنٹر سٹریٹ چٹان روڈ کوئٹہ خان تالان کرے

15-09 مئی 2020ء

روچہ نامسخت

روچہ نامسخت تقویٰ و پرہیزگاری ہے۔ روچہ نام اصل مسخت داف کہ سبب آن شام اسکان باء تینا کنگ آن تف۔ بلکن اصل مسخت داہم ارے کہ روچہ تو روک آ ہر اتم ملاس و لنگڑ مریک گڑ اودے داہم اتمگ و اودے دا احساس مریک کہ دنیاٹی چندی خدا نابدغ آک اریر، ہر افک دیر چتہ۔ کہی کہی دے اوقاف اراٹی اریخ اف۔ اسلام ننے اوقاف آتے ادا کنگ ناپارینے۔ اللہ تعالیٰ بندغ ہے ہر اتم

.....سید عبید السلام زینی

.....مٹ: برکت زیب سالانی

ہود ہیکو بیخ:
تعلقات عامہ
(iv)

ایلو فتازنداٹ نیام تمگ:-
دن کہ تینا زندانا باندات آتیشی است خواہی
بھاز جوان ء ہیبت سے تو ہندن ایلو فتاز زند
اٹ نیام تمگ ہموش زیت خراب ء ہیبت
اسے۔ اسٹ آن تعلقداری وک، ایلو فتاز
تعلقدار یک خراب مریرہ۔ ایلو فتا باندات
آتے پہرہ متگ نامطلب دادے کہ بندغ
تینا اہلم تون ہر اتم ملے تو اونا حالیت آتے
سوج کرے۔ اوٹی کڑھی درشان کے،
اودے جوان ء سلاہ ایٹے، اونا جیرت ء
ودنے، اگہ عملی وڑ اٹ مک کنگ کے تو
اودے ہومونا سلسلہ خلع۔ دارداٹ اسراہم ء
حالیت اس داہم ارے ہر اتم نئی بیان
فرمائے:
”ہر اتم اسہ بندغ اس پین بندغ سے تون
اہلی کرے تو اوڑان اونا پین، اونا باوہ ناپین، و
اونا قبیلہ ناپین ء سوج کے۔ داسوب آن کہ
اوڑتوں مہر ہیبت ناروتہ غاک سوگومریرہ۔“

اسلامی صحافت

44

دا کتاب صحافت نابنا، اونا روم و مسلمان تادنیائی صحافت ناوڑ وڈول آتا بارواٹ اسہ بنائی ء کتاب اسے، منگ کیک ایبو پگہ نا صحافتی دروشم اٹ کہی بدلیک بسنو، ولے تاریخ ناپنے غاک صحافت نابنا ء امر مر اونا داہم اسہ اہم ء شیخ اس پاننگ۔ دامت و بدل اٹی ای ہندا تاریخ ء ورننا چین انا مومن آ اٹنگ ناگیگ کرینٹ۔ ودارداٹ ہراڑے کہ قرآنی آیت سے نا ترجمہ بسنے، تو اودے ای اردو آن ترجمہ کنتھ، بلکن اوتر جمہ ء ای مولانا عبدالکریم الہڑی صاحب ناقرآن پاک نابراہوٹی ترجمہ خان ہلکنٹ۔

برکت زیب سالانی

یعنی ہر اتم بندغ کس سے نا چند اتون ٹوکی
خواہک، تو تین اٹ ایلو ہم اونا کنڈ آچکار
کیک، ودا وڑ تعلقداری ناروتہ غاک سوگو
مریرہ۔ ایلو فتا زندانا کچھنی ٹی است خواہی
ہلنگ ناسہ وڑ اس داہم ارے کہ تینا اہلم ء تینا
کاریم تیشی پت اٹ ہلنگے، داڑان ہم مہرو
خوکی ٹی وڈی مریک۔
جوزہ غاتا درشانی:-
ہراوڑ کہ حق ء است اٹ حق پاننگ گنج اس
اف، ”اقرار بللسان“ ہم الہی ء۔ ہندا وڑ مہر
انا جوزہ غاتا درشانی ء زبان آ اٹنگ ہم بھاز
اہمیت متگ۔ جوزہ غاک اگہ است اٹی
سلیمس، تو اڑنگ وڈی مریک۔ و تعلقدار
بندغ ء اونا سہمپک۔ ولے اگہ جوزہ غاتا
درشانی نا وار تینگے، ردعمل آن مہر انا جوزہ
غاک پین زیت زینا مریرہ۔ دا اصل فطری ء
ہیبت اسے کہ بندغ ء داسامارے کہ اونا اہلم
اوڑتوں است اٹ مہر کیک، تو اونا است اٹی
تینا ہوا اہلم نا قدر وڈی مریک۔ پدا ہراوڑ مہر
انا جوزہ غاتے ہیرہ درشان کنگ الہی ء۔ دا
جوزہ غاتا مہر انا قدر و شکر گزاری ہم بے کچ
الہی ء۔ تاکہ مہر کروک آدن تلک کہ اونا مہر انا
قدر ء کنگتے۔ تینا اہلم ء تینا است انا جوزہ
غاتیان معلومدار کرفنگ ناپارت اللہ نارسلو

نا چند ہم کرینے:
”اگہ کس تینا اہلم تون اللہ کن مہر کرے تو
اوڑکن داہم الی ارے کہ اودے معلومدار کے
کہ ای نے تون مہر کیوہ۔“
(ابوداؤد، ترمذی)
جوزہ غاتا درشانی ناسہ پلو اس داہم ارے کہ
ہننن ء ہیبت کنگے، باغان پیش تموک آہمیت
است اٹی مہر انا ہندن ء کڑمب ء نشان اس
جوڑ کیک کہ بھاز وخت ہیرہ اسہ ہیبت اس
بندغ ء تینائی جوڑ کنگ کن گنج اس مریک۔
ہندا کیفیت اسہ جوان ء کاریم اسے ٹی داد
تنگ واست بڈی ناہم ارے۔ مسلمان اہلم
اسے ناست ء خوش کنگ اٹس بھلو بختا وری
اسے، اونا کس اس ء دا حدیث آن کنگ
مریک:
”کس کنا امت آن کس اسے نا حاجت ء
پورو کرے، و اونا مسخت دامرے کہ اودے
خوش کے تو اوکے خوش کرے۔ و ہر کس کنے
خوش کرے او اللہ ء خوش کرے و ہر کس اللہ ء
خوش کرے اللہ اودے جنت اٹی درے۔“
(بیہقی، مشکوٰۃ)
توٹش:-
تعلقدار ای تاہیفنگ و سوگویی کن توٹش بش ء
ہم ہنداوی ء اہمیت اس ارے۔ مہر حق مرے
تواست امر کہ مرے ملنگ خواہک، و مہرو
خوش اخلاقی اٹ ملنگے تو ٹوٹش بش ناہننن آ
کڑمب ء زہم اس تنگ ہم الہی مریک۔
ہر اتم بندغ اسے داساتے کہ پین کس یا منہ
بندغ ہیرہ اوڑتوں ملنگ کن اونا خوک آبریرہ
تو اودے تینا اہمیت و شرفندی نادرک لگک۔
داڑتوں اوار اوار دن اٹگا اوڑدہی کن ہم
گڑ اس اصول اریر:
الف:- اوڑدہی اللہ کن حق مہر و سخت اتون
اوار روا اٹگا مسخت کن مرے۔
ب:- اوڑدہی نادن کہ اخلاقی زہم ہم مریرہ،
”صحبت صالح“ بندغ ء صالح جوڑ کیک،
ہندا سوب آن توٹش بش جوان اٹگا بندغ
آتوں تخوٹی تمک۔ اسہ حدیث اسے ٹی
بسنے:
”کہ صالح تون توٹش بش تینائی آن جوان
ء۔“
ج:- دانا دا مطلب ہم اف کہ ہر افک صالح
فس، اوقتون اسل ”قطع تعلق“ کنگے، اوقتون
ہم ملوٹی ارے۔ ولے دانیت اٹ کہ اوقفا
اصلاح ء کروٹی ء۔ و دا عزم اتون اوار کہ اونا
صالح مفنگ نا زہم آن تینے امر کہ مرے
بچھوٹی ء۔
د:- اوڑدہی ٹی تردتی، خرینی، و بے پرواہی

ذکر ء کرینے اوقفا ہیبت ء دنگ خدمت ء تا کنگ، گرج آتا تا خیال ء تنگ الہی
ء۔ اولیاد نا حق دادے کہ اوقفا تعلیم و تربیت نا خیال ء تنگ الہی ء۔ سیال آتوں
جوانی کنگ، غریب و بیوس آتیا مہر و شفقت کنگ، ہمسائے تاغم و خوشی ٹی بند منگ،
مسافر آتا اریخ دیر انا خیال ء تنگ، ماتحت آتوں انصاف کنگ دستخواتے کن
است اٹی خیر خواہی تنگ، دا کل الہی ء۔ ہندن اسلام خدمت خلق آ بھاز زور
شافغانے۔ خدمت خلق دادے کہ مخلوق خدا نا خدمت ء کنگے۔ اگہ اسٹ اس تینا
کاریم نا کنگ اٹی تکلفی خنک گڑ اودے پورو کنگ اٹی اوڑتوں مک کنگے۔ اگہ
اسہ معذور اسے اودے سیبو تنگے۔ ناجوڑ و پیرانگا آتا خیال ء تنگے، اوفنے
آسرات کنگے۔ مومن آتا کمال دادے کہ اوتینا چندی فائدہ نامون اٹی ایلو فتا
آسراتی و فائدہ نا زیت خیال ء تجرہ۔ دا ہمدردی ناٹو اٹی بایدے ایلو عبادت
آتوں اوار اولیت نابندا و اخلق خدا تون جوانی ناچا گڑ اس وڈی کنگے۔

آن اسل پاریز کنگے۔ دانا جاگہ غا خلکت، مدینہ غامس و رسول اللہ تون اوڑدہی کن درگہ
مہر و ملوک آتون ملوٹی ء۔ اوڑدہی کن ء کلفے۔ تو حضور پیش بس و جم و جوش و مہر
بروک آیا ہراوڑ تون اوڑدہی کن ہونٹی مرے، اٹ زید ء باکر کرے و بگ ہلک۔
تینا ہیبت کنگ نا جاگہ غا اودے زیت ہندا وڑ ہر اتم حضرت جعفر طیار ء حبشہ خان پدی
آن زیت ہیبت کنگ ناوار تنگے۔ بس تو رسول اللہ اودے تمب کسراخن تانیا م
ہ:- اگہ کس اس مونجا ہم مرے تو ہر اتم کس آن بک ہلک۔ ہندا وڑ حضرت مکر مہ بن ابو
اوڑتوں ملے تو کچھن آخو ہندا دے کہ اوڑتوں جہل حضور نا خدمت اٹی حاضر مس تو حضور
ملوک آتون پیش بروٹی ء۔ و منگ فرمائے: ”ہجرت کروک آسوار ء بختراٹ
کرے تو اودے ہنگ تون شخندہ کروٹی ء۔ پانہ۔“
اللہ نارسلو فرمائے:
”تیک تیشی کس ء شیف تکیو، اگہ اومرے ہم، جانپڑی ہم اوڑدہی ناسہ خاص ء وڑ اسے۔
ولے ہم تینا اہلم تون ملوک آتون ملو۔“ ہر ادم اسے مسلمان اسے آ اونا اہلم نا حق
(مسلم) گوندگانے۔ تینا ناجوڑ آ اہلم نا جانپڑی ء
اسہ پین جاگہ اسے ٹی فرمائے: ازفنگ ہم پارہ۔ ناجوڑی و آزار منگ نا
”تینا اہلم ء ہنگ تون شخندہ کنگ ہم صدقہ وخت آ بندغ ذہنی و نفسیاتی وڑ اٹ فریشان
اسے۔“ مریک۔ دن اٹگا حالیت اٹی اگہ کس اس اونا
ازفنگ کن کاہک، اوڑتوں ہمدردی نا
خواہی اٹ اوڑدہی کیو۔ و ایلوڑ ادا پاش کیو کہ درشانی کنگ آن بیدس اونا پین خدمت ء
اوڑتوں ملسا است خوش منگ ء۔ کیک، و اونا درارخ جوڑ منگ کن دعا کیک تو
حضور نا بابت صحابہ کرام اس تا پانگ دادے ہر انا تعلقداری ناروتہ غاک پین سوگو
کہ حضور ہر کس نا کنڈ آچکار کروس، مچ آن مریرہ۔
مچ اوڑاچکار کر یکہ، اسہ وار مسیت اٹی صحابہ حضور فرمائے:
کرام آتوں اوار زندوک کس کہ اسہ بندغ اس پینانی آتے، و اودے سوج کے کہ امر
اس بس تو حضور اوڑکن تینے سرفے۔ او ”ناجوڑ نا جانپڑی کروک آتینا ڈو ء اونا ڈویا
پارے۔ یارسلو اللہ کنگے گنج جاگہ ارے۔ پیشانی آتے، و اودے سوج کے کہ امر
نہی کریم فرمائے: اُس۔“
”مسلمان نا حق دادے کہ ہر اتم اونا اہلم حضور جانپڑی کنگ نا وخت آنا جوڑ ء تسلی
اودے ہرے تو او ہم تینے سرفے۔“ تنگ آن پداوڑان داہم سوج کر یکہ، پین
(ترجمان السند) خاص ء گڑ اس است ناخواہک۔
ی:- ہر اتم کس اوڑدہی کن برے و پین شری حضور داہم فرمائے:
توروی ء عذرا س مف، دمدستی و مچ کاریم تے ”جانپڑی نا وخت آنا جوڑ نا درارخ جوڑی کن
دعا کر، و تین کن ہم اوڑان دعا کرف، امنتے دعا کر، و تین کن ہم اوڑان دعا کرف، امنتے
اودے بخت کنگے۔ کہ ناجوڑ نا دعا بھاز قبول مریک۔“
حضرت عائشہؓ پاک کہ ہر اتم زید بن حارثہ (برجاء)

ارابندغ اوانارندء بلكسر۔

دأش بڑی آن ہمو ہڑتوم آک شیف ائی تیزگامی اٹ فصل آہیت برسار اچلو گوازی نا گڑا غا بنار خننگارہ۔ ہڑتوم آتا کوپہ غا تیا تیلی آبنار ہشکن ء تو قک تخوک خننگارہ۔ تہین اٹ اوقتا است اٹ اودے کسفتگ کس۔ ولے او بندغ آک داسہ اوڑان بھاز مر

نسر۔ نگاہ ناراست اتون اوشیفکو نیہہ غا ہر سا است اٹ تینا پارے کہ ہراڑے کہ ای اٹ، اوڑسکان او ہڑتوم آتے رسینگ کن چار گھنٹہ لگک۔ اوتما اسکان.....!

اوپراومیت ء نگاہ اسے تون پیری کسانتیا زیا آ مش انا ٹول ء ہرا۔ ”سارود“ مش انا داوانزودہ ہزار فٹ مرغن آ ٹول اوڑان داسہ بس اسہ گھنٹہ اسے نا پندکس۔ اسہ واراس اوش انا ٹول آسر مرے۔ ولدا ہڑتوم آتا دوئی بنگ کپک۔ سارود مش انا اٹیکو پارہ غان ”گڈہالی“ نا پینگن آ جگل کس۔ ہرا کہ اونا ہروک ختوک کس۔ ہرانا کنڈ کنڈ آن او

ہندأش واجب کس، ہرا خس کہ دا جگل نا اسہ سادہار اس مریک۔ دا جگل نا ڈوک آ کسزک، سادہار تا ہند آک، دیرکنگ نا جاگہ غاک، بل اودے سانس۔ اگہ اسہ واراس او سارود مش انا ٹول آسر مس تولدا تینا پرنڈ ء اٹوک آتا دوئی بنگ کپک۔

ہرا تم اوٹول اسکان سر مس توادا یونیہہ ناخرن آ ڈک مک آتیا گڈہالی نا جگل ء خنک، و جگل آن مریم انا پول ہرا دے ڈانامٹ بمب اٹ بیسر، اودے خنک۔ تموک آپول انا ایلو نیہہ غان اونا تینا وطن کس۔ اسہ وار اوٹول آسر مرے، ولدا اودے شیف انا مون شونہ ٹی و پینگن آ جگل ء گدربفتگ اٹ ہرے لکپک۔

پول اف تو انت مس، او بھاجوان ء تاروگر اسے۔ او گڈہالی دریاب آن ایپار مرسا تینا علاقہ ء سر مریک۔ و مش انا ٹول اسکان سر منگ کن اودے بس اسہ گھنٹہ اس لگک۔ و ہے ہڑتوم آک..... اونا ڈشمنک داسہ اوڑان چار گھنٹہ نامری آ نسر۔..... آخا..... اودے بنگ کپسہ۔ او ورناء، سوگو ء، و چار گھنٹہ اوقیان مہالو راہی مسنے۔ او اودے بنگ کپسہ۔ او داسہ داخل آ پازودہ ہیست منٹ تولنگ دم کسفتگ کیک۔ و مرشیف فصل آ تیان گدربنگس گھٹ آتا پارہ غا بروک آ ہمو ہڑتوم

آ بندغ آتے جوانی ہیچکامی اٹ ہنگ کیک، ہرا کہ اودے کسفتگ کن بنگ ء۔ او شخندہ ہم کنگ کیک، اسنے کہ او اوقیان بھاز مرے۔ تہین اٹ اوقک اودے خنانو۔ شیف انا فصل آ تیان مش انا ٹول اسکان داہمہ نامش

افسانہ

نیم گھنٹہ نا خدا

خنٹولیس۔ خنک کہ سوف انا پھل آتایات ء اے، یا ناگمان آن پرہ غا تے ملگ تون تہوائی کپوت آنا بال کے وچے ملوک، بچے تفوک پوغ آتیا بنار خنسن مرسا شوخ انگا جوڑک، ہمو جوڑ تینا ہرا تم اوتینا جوڑے تہا کہ توادو دے ہندن لگا کہ کہ اونا دتر نا و ہنگ ائی تریشوٹک

..... کرشن چندر

..... بدل: شبیر صابر بلوچ

انگا چپی ٹی گوہنگارہ۔ و مدان مدان آ کرار آ ہیست کریرہ۔

دخت اس ہندن لگا کہ کہ دن کہ مچ آ جگل ہم چپ ء۔ دخت اس دن لگا کہ کہ مچ آ جگل اوقتا پارا ایپار آن کرار آ ہیست کرسا ء۔

موگری علاقہ غیر نا خلق اسے آن اسہ کٹور

جہاننی لوں

اسے ٹی میوہ غا تے ہر سا گڈہالی نا پول اسکان بسکہ۔ ہرا کہ کاشر و اونا سپاہی تادوئی کس۔ او سوف، نا شپاتی، کیلا، آلوچہ، انگور نا شول، یا بس اخروٹ، بکنی وچکو چکو خوش رنگ ء زردلو ہرافتے خنسا گرو شکی آ آشرنی تادورک مریک، ایسکہ۔ و موگری داخل زیا کس کہ پول انا خیالداری کروک آ سپاہیک منہ منٹ ائی اونا کٹور ء ہورک کریرہ۔ کل آن پد ائی کاشر بسکہ، و ہرا تم کاشر موگری ناخوک آ بسکہ توکل

سپاہیک مرمرہ۔ اسنے کہ اوقک چاہسہ..... ولے ہرا دے موگری نا تا ٹنگ ء علاقہ غیر انا خلق والا گڈہالی نا پول ء ہرا کہ اوقتا دوئی کس، ڈانامٹ بمب اسے تون بھس کریر۔ ہمو دے اودے کچ آن زیات دک اس لگا۔ دن کہ اونا است انا تہی ہم اسہ پول اس کس، ہرا ڈانامٹ آن پیش پیش موسس۔ و او پیش نا پول تو دخت انا دخت اس ولدا جوڑ مریک، ولے تہا نا پول ء اول سر آن دیر جوڑ کنگ کیک؟

ہندا سوب آن او گڑہنگسا پول انا لکرتے ہمو کزنب انگا دیر ہیست و ہنگ آ ہر سا کس۔ ہراڑے نازرک آ جوزہ غاک ہم کین ء غل مرسا ہندن ڈب بلکہ، کہ ولدا اسٹل بڑا ہوسہ۔ او ہو غنک خواہسکہ، ولے اوناخرن تہین خویک ہتو۔ و او موگری ء کریگ تنگ خواہسکہ، ولے اونا دوی آ لوز آک بنگ کتوس۔ او چاہسکہ کہ ہر سپاہی نا نگاہ اوڑاٹے۔ ہمو نگاہ ہرا کہ پاش وڑا اٹ چچ پاک۔ ولے چپ انگا لچہ ٹی غا و کنگ آ

ولدا او خلیس آن جگل آن پیش نرسا ہنا، و گڈہالی نا جگل آن ایپار مرسا او سارودش انا

خنک۔ ہرا تم او ہموخن تا مری ء سلنگ کتو تو تینا ریفل ء ہرے گڈہالی دریاب ائی خسا

یتنے۔ و اونا سپاہیک اودے تو تنگ کتوس۔ و اونا کنڈ آ پیرہ ہنگ کریرہ۔

دریاب آن ایپار مرسا گڈہالی نا جگل ائی چیہا، اٹ دے اسکان اوتینا بیکن ملاس جگل ائی گوہی کرسا کرے۔ و او ہموکل جاگہ غا تینا ہنا، ہراڑے او موگری تون اوار ہناس و ہمو جاگہ غا تینا ہنا او ہموکل جوزہ غا تے گیرام

کنگ خواہس، ہرا کہ موگری ناسازی گری ٹی اوڑکن سبب سبائے مڑدان نا ویدن جوڑ کریس۔ اٹ وار او موگری آن پد ہم داڑے بسوس، ولدا ہم اودے ہر جاگہ

سراپ کرسا موگری نا جاگہ نا خوک آ ہنا۔

خوک آ ہنگ تون اوتینا خنجر ء کشا۔

اوتینا دوئی ہرے اسکان جک سلیس۔ موگری نامدہ نا پرچس توار ء ہنساکس۔ چار ما کنڈ بھاز تار مٹی کس۔ او موگری نامون ء ہنگ کتو کہ۔

اونا است ائی بھاز بھلواست خوابی اس ودی مس کہ او اسہ واراس تیلی اس لگنے، موگری نا

مون ء ہرے، ولے بھلو خوری سے آن پد ہم او اسہ آزار تروک ء است خوابی سے تینا است ائی تورے۔ ہرے اسکان او خنجر دوئی ہندن سلوک کس۔ و موگری نامدہ ہمو بے توار آ و ہنگ ء ہنساکس، ہرا کہ داسہ اونا است انا پارہ غا و ہنساکس۔ او مدان مدان آ موگری نا مون آتینے شیف کرے۔

بس اسہ گڈہالی ء دروت اس، ولدا خنجر.....

ولے شیف مرسا مرسا اونا دمہ ناروانی زیات مرسا ہنا۔ اونا مزغ ائی تیروک خلوک آ توارک چار ما کنڈ آ تالان مرسا نسر۔ اوتینا ہشکوک آ لوزوک آ جوڑتے موگری نا جوڑ تینا تنخا۔

موگری نا کل بدن ائی لڑزہ اس ودی مس۔ اودے ہندن لگا، دن کہ موگری چیہا نٹ غلو ء، ولے او ہندن ترندی اٹ تینا جوڑتے موگری نا جوڑ تون اوار کریس کہ چیہا نٹ خلنگ نا سوج ہم ودی متوک۔ مہالو تو موگری ناچ آ بدن برف آ بنار خن تقسا ہنا۔ او مدام ہندن مسکہ۔ اودے اوڑان مہالو کہ بھاز رنگی وزینا غا تدوک آ سہا ت آک یات بروسر،

ہرا تم موگری مرہیت کرسا کرسا اسہ وار اتون اونا نمب ائی خن مسکہ۔ و بھاز ہرے اسکان اونا ہندا حالیت مسکہ۔ دن کہ او است انا ہب اٹ اونا مزاحمت ء کنگ ء۔ و ولدا مدان مدان آ اونا دروت آتا تہوش آن اوناچ آ بدن

باسسکہ۔

3 جاچ

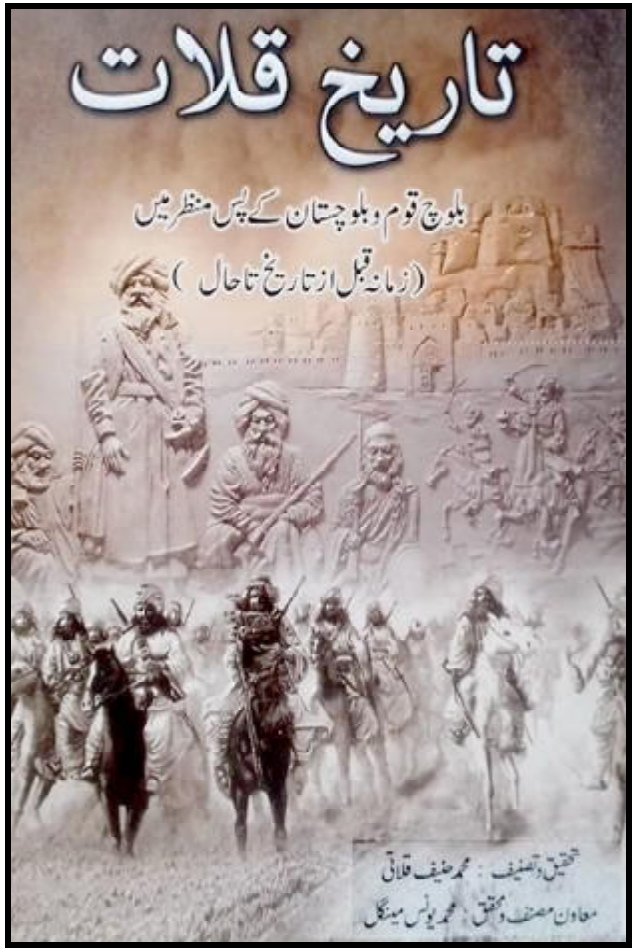
تاریخ قلات ..... اسے جاچ اس

اوقات پٹ و پولی خواری نا بھرم سابت آن خوار کروک اجتماعی زموری سے سر ترسا سابت سن کون آ ملاس آ طالب علم آتے کن اودیم آ پٹ و پول آتے اسے لڑا سے ٹی خلسا

..... ڈاکٹر سلیم کرد

پٹ و پول و جتو نا کرتے ملا نو۔ بھارتی ہادی ڈوستا ویزا سے نادر و شم تہ۔ گڈ سرائی دا کتاب نا شرفدار آ پولکار و اومیت و داستا ویزا نادر ہتی نا تاریخ نا پولکار نوشوٹو نا سابت انا ہب ات منتور ان، ہرا آتے کن پٹ و پول نا پولسکن ڈاکٹر ملک۔

زبونکار سے آ ہناٹ اودے پاریت دا ہموز ابونکار کئے کتبہ و پدی ترسا اسے لفافہ نشان وڈی کوڈ کروٹی و۔ اس ہم کنا دوٹی تہ۔ اوختہ نیکہ، کئے آن کتبہ و ہلک تنخا و کنا است سلو ای لفافہ و ملاٹ اوٹی پارے پگہ بریس۔ ای پدارادہ مسٹ کن خرن و کاغذ اس تنخو کس کاغذ آ نوشیہ کس۔ چکی بھلی نا اولیکو پاڈو و، وے بھلی ٹی کن دا پگہ اسے بھاز مرغن و پگہ اس نیکہ، چنک متنگ آن جوان و بندغ متنگ دا پست و چارکلاک بیست و چار کرن انا کچ کتہر۔ اسے ٹی خاچوک مرے۔ پگہ مس ای زو اس تینے ہموڑے سر زندا نکل آن بھلا آ خاٹار کنا دوٹی نیکہ۔

☆☆☆☆☆

دا کتاب نا ایلو باب آ تہی بلوچ قوم و اونا بارو ات رائگی وردینک، بلوچی و براہوئی بولی نا متکلی، زمانہ قدیم اٹی بلوچستان آ حکومت کروک آ سلطان آ تہی چندر گپت موریا، اشوک اعظم، ساکا و ایلو حکمران خاہوت آتا ہیبت، و اسلام نا جنگ و سر سہیک اوار و۔ کتاب نا گڈ کیو باب اٹی مغل بادشاہ تا بلوچ آتھون تعلقداری و قلات نا خان تادور تے بیان کتنگا نے۔

تاریخ ہرا کہ انسان نا راجی زرگز رانی سر جز آتا ڈیک میک، دا کتاب اٹی روئے زمین آزند انا بابت آ خاٹار قدیمہ سوشل سائنٹسٹ و علم کیسیا نا پولکار آتا آزمونہ غانا منطقی ایسر و مون آتخسا اسے سوچ اس پاش کنگ نا کوشت کتنگا نے کہ انسانی تہذیب و تمدن نا بنا راجی ساہدار اسے نا وڑاٹ مس، ہرا فطرت و تینا احساس و گرج آتار دات ہیر قنگ کن جم وڑاٹ متاماری کرے، ہرا انسانی تہذیب و تمدن نا بندو نا سوب جوڑ مس، ہرا وخت و زمان تون اوار اوار انسان و پین فاندہ ٹی و زند اس تدمتنگ کن معلومداری ترسا کرے۔

دا کتاب اٹی ساڑی بلوچستان نا شارو روان و ایلو دریافت مروک آ خاٹار قدیمہ نا آرکی فیکر آتا ر دات تو اٹی بش انا بابت جوان و معلومداری چچ کر سنا نے اسکان سر کتنگا نے۔

دا کتاب نا پولکار و نوشوٹو تینا کچ اٹنگا وسیلہ غاتھون نا ڈیبہ و داٹی ریٹیکو آ بندغ آتا تہذیب و تمدن و تاریخ نا اودیم آ دور تے علم تاریخ نویسی نا کمک ات شون تیتنگ نا کوشت اس کرینے، ”محدودیت“ آن پیش تمسا ”وسعت“ نا کتڈ آ مونی بتنگ کن اولیکو گام و ہرینے۔

مستمن نا راجی سر جز آتھون اوار زرگز رانی سر جز و ننا تہذیب و تمدن نا بنائی وڑ وڈول انا پٹ و پول نا کمک ات پد رند و خلسا نے جوان و فاندہ فراوان کتنگا نے۔ دار دات

ہر فیٹ سفا کریت اوڑا نوشیہ کس چکی بھلی نا اولیکو پاڈو و، کنا کاٹم چکر کرے اتنے کہ ای دا ہیبت و تینا چکی نا زندائی متنگ ات تینے آن بنکٹ ای ہمو کتبہ غا و لدا غور کریت نوشت آتا کیرغ آن اسے عجیب و نشان اس نیکہ ای بھاز تکیر کریت سوچاٹ غور کریت وے کنا مرغ اٹی دانا چچ و معنہ اتہ۔ پگہ مس ای زو اس تینے ہموڑے سر ای دا کتبہ و ہر فیٹ آ خاٹار قدیمہ نا اسے

افسانہ

ای چنک مسند

ای بھاز بھلن موسوٹ، بے کچ و بے پایاں بھلن، ای اسپیداریا گیت انا بنڈا اس اولوہ بلکہ نت دوخلوک و بندغ اس نیکہ ای

..... سید غریب شاہ انجم

آن پیش تماٹ کنا پولسکن آ دنیا اسے کوٹھو اس کس، تیر تمہ و کرز آتھون اونا بامب بلوک کس، درگہ و در بیچ و روشن انا آتیاں بروک آ روشنائی کوٹھو نور آن پر کر یکہ، کن تون چچ و پیمانہ اس لوکہ ای تینا خوشی و کچ کرینہ، ای خیال کریت ای اسل بھاز خوش اٹ، منہ وخت جوان ہندا کوٹھو اٹی زند و تدمتقیٹ، وے کنا ردنگ کئے ہندا کوٹھو آن ہم پیشن کشا اسے پین بے پایاں و دنیا اس۔ داسہ کنا خوشی نا چچ و ایسری اس الو۔ ای دا بھلا دنیا ٹی سر خلنگ نا بنا و کریت کنا روم کن تون اوار کس۔ ای بھلن مرسا ہناٹ دنیا چنک مرسا ہناک۔

ای خیال کریت کہ ای اسے وار مہا لوہم دا دنیا و خناٹ، وے دا ہیبت و بھاز زو اس است آن دریت۔ ای بھلن مرسا ہناٹ مش و جنگل و یا صحرا و سمندر اکل و بے بلاٹ۔ ای اسے وار و لدا بھلن مسٹ زند انا آخار کئے و غار آ رینیکو بیس، ای ایلو سیارہ غایتا دو بیہ، تو بے مست آبار جز کا کہ کنا است پارے کہ تو بے آنت و تنخو بوز و سیارہ اسے آ کا و، وے کنا خف تہی توار اس بس کپس گنا ہگار مرے۔

اسے دے اس تو بے ناخوک آ اسے نیم تہار و سیارہ اس آسمان آ پیری کر یکہ، ای بسٹ ہمو سیارہ غا گام و خناٹ و کنا اٹمیکو گام و غار آن بھاز بھلو سیارہ اسے آتنگا۔ ای اسے وار و لدا خوش مسٹ ای ہمو سیارہ غا تین کن گدان اس جک کریت و ہمو و غار و کوٹھو سا زندا انا آتے پنگ نا بنا و کریت۔ منہ دے آن گڈ و نیم ہزار فٹ و غار نا تہہ آن کئے اسے کتبہ اس دو بس۔ ای اودے

خاچوک ہموچٹ و کھکاٹ ہرا کئے دز گیر کرینس، داسہ ای آجونٹہ ہمو متنگ کنا پورو انگا کنا نت کس ای اوڑے تینا بادشاہی و کرینہ، منہ دے آن گڈ ای دین اس پین بھلن مسٹ، متنگ اٹی تو سٹ تو متنگ نا چا گڈ کئے چنک نظر بسک۔ چکی آن خلیٹ اتنے کہ چکی کنا است اٹی اسے بھلو بھیم اس شاغاس ای متنگ اٹی و لدا خاچاٹ دا نگ ایگ نظر شاغٹ تو متنگ نا دنیا کئے اسے وار و لدا بھلن نظر بس ای خوش مسٹ کہ کنا دنیا بھلو دنیا سے۔ داسہ ہڑدے کئے ہندا ویل پلو بڑ کرینس کہ ای متنگ اٹی تو سٹہ تو متنگ کئے چنک نظر بسکہ خاچاٹ تو متنگ نا چا گڈ کن بھلن مسک۔ ای تینا است اٹ دا امنائی و پک کریت کہ چکی بھلی نا اولیکو پاڈو و وے کن تون ویل داس کنا جون دے پہ دے آ دوسا ہنا کہ داسہ متنگ جائی چنک مس وے کئے دادرک تمکو کہ کہ متنگ آن پیشن ہم اسے دنیا اس ساڑی و۔

اسے دے اس خن تے پٹاٹ تو سہب تماس، تو لنگ کن بش مسٹ تو لنگ تون کنا کاٹم متنگ نا بوز انا پاٹ اٹی لگا۔ ای جیران مسٹ وے کنا جیرانی نا ورنی کئے ہندن رینگا دن کہ کس اس کنا خف اٹی پارے کاٹم نا متنگ اٹی اتنے لکپ دے بھلن متنگ اُس۔ داسہ کن کن متنگ نا دنیا اسل چنک موسوس، ای منہ دے گزران کریت، وے ہڑدے نا ویل و تکلیف آتیاں بیزار مسٹ ہندا بیزاری کئے ہندا خہ مجبور کرے کہ ای متنگ آن اسے دے اس کاٹم و تینا پیشن کشاٹ گام گام آ جیرانی کنا مون آ سلوک کس، اسے بھلو دنیا اس۔ ای متنگ

خیال کریت کہ کنا قد و بالا د ہندا خہ بھلن موسوس کہ کنا تک توڈ غار آ سرہ وے ای نظر نا چشمک آتے خن تینا خسا تو بے آن بوز اسے پین سیارہ اسے ناڈ غار و کوٹھو سا و پٹھار سا اوڑے زند انا آتے پٹاٹ، وخت اس کنا است کشا کہ کہ ای تو بے آ تینا راستیکو نت و خسا چھیکو نت و پین سیارہ اسے آتخو و ہمو سیارہ غا تین کن اسے گدان اس جک کیو، وے کنا دا گام انا ہر فنگ اٹی تو بے کل آن بھلا اڑا نیکہ، تو بے کئے اسل است متو کہ ہندا سوب کس کہ کنا بھلی نا روم تو ننگا س۔ ای تو بے نا جاگہ غا اسے پین پاڈو اس پنگ نا جت و پت اٹی سٹ کہ ہرا ژانت تنگ کن کن گناہ اس حساب مف، وے داسکان سر سہی نا ڈس و نشان الو۔

ای اس کہ بھلن اسٹ کنا بھلی کئے چکی نا پارغا دھکے ترسا بے سہب کنگ نا ہندا جت و پت نا نیام اٹی ای اسے دے اسل چنک مسٹ ہندا خس چنک کہ ای زندا انا آتے پنگ کن کنا مون آ اسے پین سیارہ اس الو۔ بلکہ کنا نت دو تے تفوک آچٹ انا گڈ کیو کاٹم اٹی سیلہ و دسک ات موٹوک آ غنڈک نیکہ، ہرا ٹی کنا نظر مدام سخت کس۔ ای ہندا متنگ اٹی دوسا ہناٹ وے کنا نت و دوک تفوک سرہ، داسہ کنا ردنگ نا رفتار کچ اٹ کس وے و لدا ہم ای دوسا ہناٹ اسے دے اس متنگ اٹی خاچوک

خلقى كسه

3

بے رُو آمار۔ سوزان پری ناہلی

اے دادے ہل ہن بے رُو آمار۔ او ہندا کور انکا دون اٹی ۽۔ اسہ سودا گراسے، اسہ شار آن مال دیک ایلو شار آ۔ بس کسرا ہندا دون آ پڑاؤ کیل۔ ایس لوک آتے تینا۔ اودے مار ۽ تے۔ بیڑ چڑھ ۽ دون اٹی۔ داسہ مار باوہ چکرہ چکرہ چڑھ ہنک۔ پارے ”پری اسے اُس دیو اسے اُس۔ انت اس کہ اریس خاص خدا ۽ رضائے اے۔ نن دیر کشن نن ہم بھار ملاس اُن۔ نالوک آک ہم ملاس ۽۔“ دادون آن توار کرے پارے ”نئے ای پری سے اُٹ نئے ای دیو سے اُٹ۔ ای آدم ذات اسے اُٹ۔ پین گڑا سا ہدار زوراک ۽ انت ارے بلہ بڑا چکھو کئے۔ سودا گرا مار ۽ ہکل کرے، پارے ”ہلہ زو کر خرن آلوک ۽ انت، چٹ اٹی تف۔“ مار باوہ ایس لوک ۽ چکار جولاہ ۽۔ حالی حوالی مسر۔ پارے ”دن کنا باوہ بادشاہ سے۔ ارا برام کرینے، کنا لمہ بے رُو زو زیفہ کس۔ ایلو زیفہ رُوئی اُس۔ کنا و کنا لمہ نا خیال ۽ کتو کہ۔ ایلو زیفہ نا خیال ۽ کر یکہ۔ اونا رار مار کسر۔ ایس اوفتے کن مولوی صاحب اس، ہرا خواہنے تا۔ کن کن ہلک چار پنج ہیٹ انا ای کر خواہیہ۔ او ملا تون خوانارہ۔ باوہ شام آ

..... عنایت ساغر

”کنا مار؟“ دا بھار رعب اٹ پاریرن خن تے خنن ہرا پارہ غابنا نے۔“ ہر خدا نادرے تے کہ ایکان سوزان پری ناہینو ہفت دے پوروسر۔ ہش مس قح آن داگک ایک ہرا، اڑے گد کنا ناف۔ کا نم مشوک سرند کنا ناف۔ آدیک اٹی ہرائتے اڑی دا بک اس کئے آن بلکنے، رندر کینے کئے۔ ہنا ہرا کہ ہلی کنا ناف۔ ہندن ۽ تیز ۽ ہیٹیا نٹ اس خلک تمام دنیا نادرے آک اسہ دم اٹی مچ مسر۔ سوزان پری پارے ”پاؤ کئے دیراس داہلی ۽ درینے۔ کنا ہوا نادرے پندر ۽ خلین۔“ ہر کس تا تین کن راشن توشہ ہرنے، کس تادہ من پات انا کس تا برنج سوانت اس کہ خدا

تعالیٰ داد نیائی جوڑ کرینے۔ مچ آ توشہ غاتے ہر فریہ۔ شام انا پیش تمار سہب انا گرام آتھون ہندا بادشاہی ۽ مسر۔ سوزان پری کلہو راہی کرے، ہوا بادشاہ غا ”ہرا مارا کنا ہلی ۽ ایسے ہوا ہمارے تینا کئے آراہی کر یا تواسہ لغت اس خلک تمام بادشاہی نا ہس اُس مرو۔“ بادشاہ مارتے پارے ”اڑے پوئی نی ہناس ہلی ۽ ایس؟“ پارے ”اؤ باوہ۔“ پارے ”خرہ ہن اے باوہ تون تینا ہیٹ کر۔“ جوان ریش ۽ تیل خلک سرند کرے۔ برو ت

بے رُو آمار

پارے ”خلپہ ای اریٹ۔“ دیو بس بادشاہ ۽ پارے ”ہرا مارا نا بس ہلی ۽ ایس ہوا مار ۽ تینا راہی کر۔ اسہ لغت اس خلک تمام بادشاہی نا چٹ مرو۔ بے رُو آمار پارے ”سوزان پری ۽ پاس مچے سلہ ہندا خس سر مرو نے۔ ہیٹ خبر تمک نے۔“ دیو ہنا سوزان پری ۽ پارے ”مار اس خنات کئے دوست بس، نوانے دوست برو۔ مچے رُو تے چارا چارا کس پارے سوزان پری ۽ ہندا خس سلہ ای سر مرو۔“

بے رُو آمار تینے جوان سینگار کرے انت اس کہ نشانی کسر دا کل ۽ ہرنے۔ بس سوزان پری ۽ خنا، کشا خیس ناسرند ۽۔ پارے ”دانا سرند ۽؟“ سوزان پری پارے ”کنا ۽۔“ کشا ۽ نا خنات۔ ہر فیٹ تے۔ دا ہندا کان خلک تے اسہ چپلہ اس۔ است تے بائی بس۔ دقا تک تے کل شولنگار۔ پارے ”شبابس ہن ہوا اہلم ۽ تینا اتے۔“ دا ہنا اڑے باوہ ۽ پارے ”باوہ نئے آدن بلہ تہما۔ دن بلہ تہما۔ اہلم ہنا سوزان پری ناہلی ۽ ایس۔ نئے برام تہ۔ نن دن دن پیسہ غاتے کفین۔ اہلم نئے آزات کرے۔ دن دن۔“ باوہ نا ہم بابا زس۔ بس اراہی بے رُو آ مارا لمہ ۽ پارے ”ہلہ مار، مار ہرا دے۔“ دا پارے ”کئے انت خبر ۽۔ دریر مار ۽ کاٹم ۽ تے گوہار۔ داسہ کئے ہراکان خبر مس۔“ باوہ ہندن ۽ خویک شوک گد پلو کیل۔ مار ہرادے مار ہرادے۔ آخرا اولیاد ۽ است اٹی تے ترس بس۔ مار ہم پیش بس۔ باوہ ۽

خن تون مچی آن مون ۽ ہرسا، واسد ورا سے تون اوارو ایسا اسکوترا سے آتوس ہنا۔ مچی اودے ہر سا کرے۔ اوکان پد منتظم اعلیٰ تین تون تولوک افر آتھون بھلوش ٹس اس کرے۔ ومانک ۽ دوٹی ہلوک آ بندغ ۽ بڑگا وگڑا اس پارے تے۔ ہمو بندغ دوارہ اسٹیج آہنا وگٹ ۽ سفا کر سا پارے: ”اسی سلاہ تیا امنائی منگ کتے، گڑا دا کاریم ۽ سر کار ہیٹ کیل۔“ مچی تار تار مر سا شار انا گلی کوچہ غایتی اودیم مس۔ منہ دے آن پدمنگلی سے آ منتظم اعلیٰ نا کنڈ آن پوسکن ۽ بورڈ خلنگا سس، ہراقتیا زبیا ۽ خطاطی کر سا پوسکن ۽ پن نوشتہ کننگا سس۔ شاریک اوفتے خنسا مونی ہنا کریرہ۔ و سڑک وگلی تا پوسکن آپن تیا خلوک خلوک ہراہ۔

جی اؤ گوردت سنگھ ۽ ہندوستان آ سر منگ کن ہم الیوس۔ لاہور اٹی مصلب کننگا۔ دا شمال انا ہوجس ۽ ہرا امن اٹ زندگی لہے۔ داڑے تینا ڈغار آ اسکول اس جوڑ کرے، راجی خدمت کرے، اگر شمال انا دا شاہراہ خان دا وڑا انکا محسن دودتھو اپن ۽ ایک کر سا ”نووارد مجاہد“ سے ناپن آ کر کوئی ۽ تو کہوتے۔ تخمین اٹ شمال تینا تاریخ آناز کیل۔ دا جاگہ نا بندغ آک ہم اونا دا تاریخ و شناخت نا خواہندار اریر۔ کہی چین تیان اوقنا شناخت اوفتے دیر انباریات ۽۔ گڑا شمال انا سڑک آک ہم تینا شناخت اسے نا خواہجہ اریر۔ و تینا دا شناخت نا بابت بھار حساس ہم اریر۔ اوقنا شناخت نا پداٹ اسہ تاریخ و بھلو کہ اسے۔ وکے جوان سماء کہ ایونا دا سلاہ تیشی نوری نصیر خان، احمد شاہ ابدالی، مہراب خان، ملا مزار و فاضل محمد درخانی کون ۽ پن اف۔“ دا ہیٹ آتے کنگ تون پیرا انکا پر خویک آ

تنگ۔ اوداسہ ہم اسہ کسرا پنگ کن سر جلد خلو ۽، نو ایشال آہنگ کے۔ تینا ہمو خالصا اسکول ۽ ہنگ کن است تے چکو ۽، ارا ناہین آ بالکنی نایات و اوارو آ اودے بے جارات کرو ۽۔ محشر لگا، لاہور ناہین آ ہرا تم مخلوق بے جاراتی نا ڈاٹ اٹ داگک ایک دو گویو ۽، کہ دن مف کہ اوفتے پوسکن آ ٹرین اٹ جاگہ تنگ، ہندا ٹون غزوہ ہندا انا مجاہد آک پاش کرور۔ لاہور اسٹیشن آ اوفتے بھلو میدان اس دوٹی اُس، کہ کفار آتے زغ انا کیرغ آن اتنگ کرور۔ ہرا تم اوکوک و پاڑو کر سا اوقنا جھو کرور، گڑا ہرا تم اسہ مجاہد اسے نا تلوار گوردت سنگھ نا خلکن و نازرک آ لُخ آتمو ۽، تو کس پائے ریشمی ۽ پچ اسے آ تمنے، گوردت نا جون اٹی ہندی بے جار اتیک دترنگ ترور کس پائے اوکک دا صلیب آٹلوک جون آن خلاسی خوار۔

بے رُو آمار ہندن اندری اندری بس اراہی پھیا۔ لمہ تے خناتے۔ ہوغا۔ چوک دروت۔ گڑا ناچا اس کرے تے۔ لمہ ۽ تینا پارے ”لمہ ہر باوہ برو کنا اڑو۔ ہر کنا پاپس تے۔ برو گد پلو کرو نئے تے ٹی ناہلو۔ کنا پاپس۔“ اے دادے، بسر روئی آمارک سوزان پری نا ہلی ۽ ایس۔ باوہ خوش ۽ سوزان پری ناہلی آ سہب اتون سوار میک مچ آ ملک ۽ چکر خلک۔ بے رُو آمارا لمہ ہنا اڑے، پارے

دن دن ہنات ہلی ۽ تے ایٹ، بست کسرا ہنات اہلم تا پندر ۽ خلک، دن دن برام تہ تا۔ ولدا بسن ہندا کسرا پڑاؤ کرین۔ دون آدیر کشان۔ کئے پاریر اہلم بلہ زو کر چڑھ ۽ چکہ ای تینے مونی کر ہیٹ۔ اوکے دھکے تر۔ ای تمات دون اٹی اللہ نا قدرت کئے ہندن اسٹ اس ہلک شیف کرے۔“ سودا گرا ۽ پارے ”تینا حوال ۽ ایت۔“ پارے ”ای سودا گراسے اُٹ دا شار آن اے شار مال دیوہ۔ ہندا کورا نگا دون آ ہروا پڑاؤ

گوردت سنگھ

..... 2 میکو پھقان برج

وہرا تم ٹرین کو پورا سلو ۽، تو گوردت امر کہ مرے دڑگو ۽، اونا نا است اٹی دا ہیٹ ہم ہرو ۽ کہ او ہرا کسرا ٹسے، پدی ہمو پڑی آ راہی مرے کہ دا کسرا دے شال آدیک، ولے ٹرین بھار شتانی مرو ۽ کہ اونا پڑ گناہ تا بھلو باریم اسے نا کیرغ آن ۽، کہ اودے گناہ تا دا باریم ۽ رُو ت ہندوستان اٹ دڑفوئی ۽۔ وسل نازی او سل خلگو ۽، ہرا کہ کو پورا ناش تیشی ہندن شیول کرو ۽ کہ خف تا پڑوہ غاک تر خنگ آبرور، واسل شیطانی ۽ توار اسے آ نبار مرو۔ ولدا ٹرین ول کناول ولی آبولان اٹی پتر بیگو ۽۔ مش و سرنگ آک دا وطن زادہ غاتے گڑگیس کر سا چرتفور، دن کہ با تروک آ فوج انا سپا بیک سلوک مریرہ،

..... ماما عبداللہ جان جمالدینی

..... مٹ: غمخور حیات

61 راجی تاریخ

لٹ خانہ

ماما عبداللہ جان جمالدینی مرے یا لٹ خانہ، واقفیان پین مف تو بلوچ نوشتوک و ادب ناخوانوک آہر بندغ واقف ء۔ ”لٹ خانہ“ تحریک اس ہم ارے، کتاب اس ہم۔ و ہر اہم دا کتاب اسے تو تاریخ اسے، دا تاریخ کتابی دروشم بلنگ آن مُست کبھی رسالہ و جریدہ غایتی شینک مرسا ہنا، و اخیر کتابی دروشم ہلک۔ داسہ ای دا کتاب ء، ہر تاریخ اس ہم ارے، براہوئی زبان ائی مونی اتنگ ناگیگ کرینٹ۔ و داژکن ”تلاز“ ناپندہ غاتے گچین کرینٹ۔ اومیت ء کہ دا تاریخ ائی نوشت ”تلاز“ نا خوانوک آتے دوست بریک۔

پشتو ادب نا پنی آپرکشش آ شخصیت سلطان محمد پانی ہم نانا دکان آ بسکہ ہنا کہ۔ نن ہڑتوم آک اوڑتون بھاز محبت کرینے۔ اونا شخصیت بھاز متاثر کریک۔ بھاز نیک ء انسان اس کس۔ اومتکن ء کوٹ، ربری ء بوٹ و متکن ء ٹوپ اس بینا کہ۔ مدای اوغانی زبان و ادب نارداٹ پیٹ و پول تون اختہ کس۔ حالانکہ او پانی نئی کول انا سڑدارخان بہادر، حاجی عبدالوہاب خان نانا سہ سردار میر احمد خان نامارکس۔ اراغان مرس۔ اونا باوہ و خاہوت اوڑان غصہ کریر۔ ایفک اونا دا پٹ و پول و نوشتکاری ناعمل ء دوست تو توس۔ پاریرہ ننا وڑ کاروبار اس کر، ٹھیکیداری کر۔ ولے اودے زبان و ادب تون عشق کس۔ زندج برام کتو و ورنائی نی کزیت کرے۔ داکم ذتی و فریشانی تیان پد ہم اسہ نن اس تینا ارائی کن کن و ملک عثمان کن خدیت نامہمانی اس کرے۔ اونا ارا خدائیدار وڑ آکس۔ دا اونا شرفندی کس۔ پانی بھاز عظیم ء انسان اس کس۔ اونا نوشت آک گیشتری ”پشتو اوس“ رسالہ نی شینک مسرہ۔

اسہ پین شرفمند و عظیم ء انسان اس نذیر احمد کس۔ دارسالہ نا خوش نویس کس۔ بھاز زینبا ء پشتو نا کتابت اس کریک۔ پدا او کراچی کن ہنا۔ بانگک نا مطلب دادے کہ ملک عثمان تیت گچین ء انسان اس کس و گچین آ بندغ آک اونا سنگت کس۔

اسہ پین مہروان اس لالا گل باران کس، او ہم ننا میڈیکل اسٹور آ بسکہ ہنا کہ۔ او بیکر ٹریٹ ائی کلرک کس۔ او پشین نا کاکڑتا سزخیل کول آن کس۔ ملک صاحب و گل باران

بندغ آتا سلتے ہم کبیرہ۔ خن حیث تروک ائی داغ اترہ۔ خراف کہ بندغ آک ہرا وخت ملک عثمان نا وڑ انسان مریرہ۔۔۔۔۔

اسٹ ایلیوتون بھاز مسخرہ کریرہ۔ اوقتا گچین آ مجلس کنے بس دوست بسکہ۔ ملک صاحب ء سینما نی فلم سیل کنگک بھاز وڑا کہ۔ وخت اس ای ونوب خیر بخش وخت اس گل باران ریگل سینما نا انگریزی فلم ہنگک کن ہنا نہ۔ کنے یات ء اسہ وار اس ملک صاحب ننے پنی آ ادیب ”ہینگوئے“ نا ناول ”پیرانگا و سمندر“ نارداٹ جوڑوک آ فلم ء ہنگک کن درے۔ دا فلم بھاز پچس کرے۔ فلم انا ایسری آن پدگل باران داڑے ریمارکس ترسا ملک صاحب ء بھازنگ کرے کہ دا گڑا فلم اس کس کہ نی ننے نشان تسس تے۔ اول آن اخیر اسکان اسہ پیر ء بندغ اس مچھی سے تون جنگ کیک۔ دانا پین اولڈ مین اینڈ سی، نا جاگہ غا دی فیش اینڈ سی، مروس۔

ملک صاحب نا سیاست تون استخوانیک دے پدے آن زیات متنگ کس، دادے حیث بھاز آ سیاسی سنگت آک قلی کپ آن کوئٹہ سنٹرل جیل ائی بندی کس۔ عبدالصمد خان، عبدالکریم خان و عنقاء صاحب ضلع ہزارہ ناہری پور جیل ائی کس۔ بزنجو صاحب تینا سنگت آتھون اوار چھ جیل ائی بندی کس۔ سرکار منہ وخت مُست سرکاری پابندی تے ہر فیسس و تینا منشا نی گچین کاری اس ہم کرے۔ دا گچین کاری حیث خیر بخش، عطاء اللہ خان مینگل، احمد نواز و باقی بلوچ بس پین انا کچھ اسکان قومی اسمبلی و صوبائی اسمبلی نا باسک گچین مسر۔ دادے حیث شاہی قلعہ نا اذیت آن جان خلائی تومس، ولے قلی کپ داسکان کس۔ انسان نا انت فطرت اسے کہ پین واقدا کر کن انت انت کپک۔ زندہ انگا

ہوش آن کنا ہنا، ہرا کہ پدا بھٹو نا پیپلز پارٹی نی اوار مسوس، و بھٹو صاحب اودے بلوچستان نا چیف نج ہم مقرر کرے، اودے دا مجلس ائی اوار متنگ کہ سلسلہ خلکن۔ ولے او سلسلہ ء قبول کتو۔ نن پدی بسن و میننگ ائی اوار مسن۔ سنگت آتا سلاہ و سوج اٹ خیر بخش ء صدر، ملک صادق ء نائب صدر، خالد خان کاکڑ ء جنرل سیکرٹری، و کنے خزانچی پین کنگک۔ فیصلہ مس کہ داڑے جلسہ اس کینہ ہرائی ایلیو صوبہ غانا سیاسی سرورک و کارندہ غاتے ہم ہنگک۔ پدا نیپ انا پوسکن آ دفتر ائی قلات ڈویژن نا سرورک آتے ہنگک انگا۔ اوقتا گیشتری سرورک آک، میرنوٹ بخش بزنجو و میرگل خان نصیر اسک خان شہید ء تگ اٹ اتھوس، او فک خیر بخش مری ء صدر پین کریر۔

دا خود غرضی تا پد ہم بھاز خیرین ء وڑا سے نی ننا مون آ بس۔ صدخان داڑا بھلا محتاج اس کر سا نیپ پشتون خواہ ء جوڑ کرے۔ او ملک صادق، ملک عثمان و عبداللہ جان ء تین تون اوار دنگک نا کوشت اس کرے۔ داکل بلوچ سیاسی سرورک آتا طرفدار کس۔ ولے گچین کاری آن گد عبداللہ جان ہم دا فقا سنگتی آن دو کشا۔ مڑوئی ہندا کان بلوچ و اوغان سیاست نا نیام اٹ جتا ء شخ اس کشدگان اوغان و بلوچ نا سیاسی سنگتی پنا ہنا، ہرامونی طالب علم تنظیم آتے نی ہم پنا ہنا۔ دا خود غرضی آ سوچ و ضدی آ سیاست و سیاسی سرورک آتا انا پرستی و جاہ طلبی ننا مظلوم و پسما ہندا انگا مخلوق ء تباہ کرے۔ داڑسکان کہ پدا ہندا پڑا بھلا کشت و خون اس ہم بنا کرے۔ دانی ہم بھلا بندغ آتے تو چ متو۔ غریب انگا، پوریاگر مخلوق خلنگا و اوقتون اوار نا گچین آ سیاسی کارندہ غاک ہم کسفرگار۔

دا وڈول نسل پرستی، تنگ نظر قوم پرستی نا چخ بلوچستان ائی دسنگا ہر مخلوق ء تباہ کرے و ارٹی طاقت ء پین بزور کر سا ہنا۔

دا حلیت ننے و ملک عثمان اس تے بھاز فریشان کرے۔ ملک صاحب آودا نادا داکس گندہ ء اثار اس مس کہ او تینا زندا نا گد کیکو دے حیث ذہنی مریض مس۔ ہیبت ہم کنگک کتو کہ۔ دا وڈول نن دا وڑ ء نیک ء انسان اسے نائیک تیان چوری مسن۔ دارداٹ اگہ سرجمی نی نوشتہ کیکو تو پین بھاز آ ہیبت آک لکھنگ مریرہ۔ ہرا فک کنا داسہ نا جانجوڑی ووس وواک کن جوان افس۔

اخن لکھاٹ ہندا مس ہم گچ آسے۔ اوقتا سنگتی ناحق تو ادا متنگ کپک۔ داڑے چلتن میڈیکل اسٹور نا ذکر ء دا خاطر آن کریت کہ لٹ خانہ غان پدا نارا ائی جاگہ کس۔

ماہتا ک: سنگت، کوئٹہ۔

اگست، 2000ء